

DEBRECZENI ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben félévre 6 K., negyedévre 3 K. —
Vidéken 9 K., 4 K. 50 t.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

THAN GYULA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debrecen, Főter, 42. Gyarmathy-palota, földszint az udvarban.

Debrecen szabályozása.

Kifogás a tervek ellen.

Az agyonszabályozott város.

Mindig hirdettük, hogy a város szabályozási terve nagyon rossz, közönséges fércmunka, mert nem végez alapos szabályozást és mégis milliókba kerül. Egyetlen eredménye: a telekspekuláció föllendítése, mely hihetetlen arányokat öltött.

Most a részletterveket fogja kemény bírálat alá a belügyi és kereskedelemügyi miniszter legújabb leirata. A miniszter tudatja, hogy a szabályozási terveken lényegében nem enged változtatni, hanem követeli, hogy a jóváhagyott vázlat alapján készüljenek el a részlettervek és azok még akkor is újra tárgyalandók, ha eltérés nem is lesz. A részletterveken sok enyhítést javasol a miniszter, melyek a város szépítését célozzák.

Nagyjában véve a miniszteri leirat sem tartalmaz generális rendelkezést, de tartalmaz tévedést, így például a József főherceg-utcát, mely a város legégyenesebb utcája lesz, töréssel akarja a Nyugati sorba vezetni, másutt fölöslegesnek tartja a teret, ismét másutt, ahova nincs tervezve tér, javasolja. Kívánja az Arany János-utca torkolatának kiszélesítését, végül pedig követeli a részletes terveknek újból való átvizsgálását és új határozat hozatalát.

Talán még az lenne a leghelyesebb, ha a város elejtené teljesen az egész tervet, mert már se győzi a telekvásárlásokat, pedig még hátra van a java.

Nagymagyaralföldi Bank Részvénytársaság
Debrecen, Plac-utca 73. szám.

Elfogad betéteket takarékkönyvekre, és folyószámlára s állandó jellegű betétek után

5%

kamatot fizet. Ezenkívül az intézet fizet a betétkamat-adót is. 452

A városi nyomda jubileuma.

A nyomdatulajdonosok szövetségének ülése.

Megalakult a debreceni kerület.

Az a nagy és fontos hivatás, amelyet a városi nyomda Debrecen kulturális életében évszázadokon át teljesített, méltó elismerésre talált a vasárnapi, fennállása háromszázötvenedik évfordulójának jubileumán. Abból a kicsiny magból, amelyet egy üldözött reformátor egyszerű faládikójában ide elhozott, fejlődött, sarjadt ki Debrecen mai kulturája.

Hosszu idő telt el addig, míg az egyszerű papálcikáktól a mai modern berendezésig eljutott a városi nyomda. Sok küzdelem ment keresztül, de azok a szerény kis ólomkatonák mindig bátran és dicsőséggel vívták meg a harcot.

Köszönet és tisztelet az érdemes múltért, megbecsülés a jelenért és jó kívánságok a jövőhöz: ezek voltak a vasárnapi jubileum emlékeztetői, amelyek mind-mind őszinte érzésekből fakadtak a kiváló jelentőségű ünnepélyes alkalommal.

A vasárnapi nyomdász-ünnepségekről az alábbi tudósításban számolunk be:

A jubileum.

Vasárnap délelőtt tíz órai kezdettel folyt le a városi nyomda jubileuma a városaháza közgyűlési termében Debrecen valamennyi kulturális testületének, a közönségnek és a „Vidéki Nyomdatulajdonosok Szövetségének” részvételével. Jelen voltak: dr. Baltazár Dezső püspök, Domahidy Elemér főispán, Materny Lajos ág. ev. főesperes, dr. Lóky Béla, a piarista rendház főnöke, dr. Ferenczy Gyula, a főiskola igazgatója, Géresi Kálmán, a Csokonai-kör elnöke, Márk Endre udvari tanácsos és még számos vezető egyéniség.

Az ünnepélyt Kovács József polgármester nyitotta meg, üdvözölvén a megjelenteket s egyszersmint tudatván, hogy az érdeklődés nem csak Debrecenben nagy a jubileum iránt, de még a kormánytól is megbízást nyert, hogy megemlékezését tolmácsolhassa.

Szávay Gyula beszéde.

Az ünnepi szónok Szávay Gyula volt, aki feszült figyelem közben és nem egyszer zajos éljenzésektől megszakítva az alábbi beszédet tartotta:

Szívből örvendek, t. ünnepelő közönség, hogy a világ legnagyobb hatalmasságának, a diadalmos Betűnek e szép c aládi ünnepén én jutottam a szószóló szerepéhez.

A diadalmos betű, a nyomtatott betű a világ igazgatója, legyőzhetetlen ereje. Ő az a mesebeli óriás, aki be tud akárhova a kulcslyukon bűni, össze tud huz dni parányi nomparillé és szét tud tágnulni t n erré, mely mindent elborít, mely gályákat hordoz, viharzik és elcsöndesedve virágokat ringat.

A nyomtatott betű az az eszköz, az a fegyver amelynek idomaiba — épen mint a löfegyver csövébe — a lélek minden energiája, a szellem minden puskapora belleszkedik, lő és célbatalál. Gügyögő gyermek ezen betűzi imádságait,

az élet tudományát ezek szítálják bele a lélekbe, a nyomtatott betűk; az érzések dalbafakadt zenéjét ők adják a szívnek, ők harsogják el a szabadságdalokat és a temetői énekeket, ők ütlik a sebeket s teszik a sebekre a balzsamokat, ők nyuitják a poklok szenvedéseit s a menyország örömeit, a nyomtatott betűk; végigkísérnek ők az élet n és ha lehányatlunk a sirba, bucsuztatóul fejfánkra ülnek.

Ahogy az a mainzi betűfaragó a merev táblából kibontotta, szabaddá tette, egyesítette a nyomtatott betűt, az valami olyan egyszerű dolog volt, mint a Columbus tojása.

Olyan egyszerű volt ez, mint amikor a rég ember az összecsiszolt két fadarabból az első tüzet kilobbantotta, vagy mint amikor a technika szétterjesztett szárnyain a későbbi ember egyszer csak levegőbe emelkedett, hogy átrepülje a hegyeket, tengereket.

Az emberiség igazi nagy találmányai — utóbb nézve — mind csupa egyszerűségek s talán az egyszerűk között is a legegyszerűbb Gutenberg találmánya volt.

És mégis ez a mainzi betűfaragó mikor a nyomtatott b tüvetés titkára rájött, olyat tett, ami a világ történetében korszakvonalat húzott az eddigi és az azutáni kor közé s az ő kora ugy elvalik a régítől, mint ahogy a föld és az emberiség történelének egyes korszakai és van kőkorszak, vaskorszak és lett a nyomta ott betű korszaka.

Az egyszerű találm ny így változtatta meg a világot, folyton tökéletesítve magamagát is, míg nem Dávid parittyájában Browning fegyvere lett.

Pedig csak annyi történt, hogy a betűk Gutenberg előtt leláncolt rabok voltak, mozdulhatatlan részei, rajai a tömör síkoknak, olyanok, mint a jégablába befagyott virágok. Guttemberg felszabadította őket s hogy mit ér a szabadság, a betűk megmutatták.

Szűfütottak, mint a hegyek vizei, szanaszét az emberlakta völgybe, elfoglalták az imádságos és abc-és könyveket, kifeküdtek a históriás ponyvára melegedni, elbúitak a kolostorok hűsége emelkedni és azontul belőlük táplálkozott a felvilágosodás, a tudomány, az érzés, a bűn és az erény, a szív és a gyomor; egyeseket félistenné segítettek, másokat máglyára vittek s lassankint úgy nézett fel rájuk az ember, mint az orakulumra, mint a csodatevő erőre és ahogy babonás olaszok kiviszik a templomi faragott szentet és odaállítják a sístergő lavafolyam e é, hogy állítsa meg azt, — állt sokszor a nyomtatott betű a tömegindulatok, vilá_ indulatok lávája és izzó salakja elé és megállította azt.

Látom Gál papot Kassa tömlőcében. Oda- vetették, mert valami mágiikus csodaeszközzel dolgozott: hosszú kis pálcikái voltak öneki, egy-egy betűbe hegyesedve, azok a pálcikák úgy táncoltak, ahogy Gál pap akarta és ő úgy akarta, hogy az apró tipegő után kissé m grezegjen a föld és a hejehuja táncos lendülő karral az egeket kissé megfenyegesse.

Egysz val babonás, boszorkányos volt e mesterség, mert ha bűvészek meg is tehetik, hogy egy butéliból tizfélét ötsenek, de hogy egy ládácskából egyszer ezt, máskor azt szónokolják ki mindig más orcával ugyanazon betűpálcikák, — az nincs egészen rendén, ezen egy kissé el lehet gondolkozni, de csak a tömlőcében.

És a boszorkányos pálcák ott is mit cselekszenek? A ürü ablakrácsok elé gyűjtik a népet s szavakba sorakozva azt kiabálják ki az ablakon: minekünk a szabadság levegője kell, törjétek fel a rácsot.

Hasztalan ott minden porkoláb, a tömlőc- ajtó megnyílik és Gál pap a csudás mesterségével onn n kivonul.

Mint ahogy a köszörűsök járnak, indul Gál pap, hátán a kis nyomtató szekrényével és fa

A Debreceni Zenedébe való beiratkozás folyamatban van. A tandíj olcsóbb bármelyik zeneiskola vagy magántanítói tandíj s tetszésszerinti részletekben fizethető. — Növendékek hetenkint 3 gyakorlati s 1 elméleti órát kapnak. Bővebb felvilágosítás nyerhető a **Zenede Vár-utca 1. sz. helyiségében Délelőtt 10—11 óráig.**

szatujával, indul dél felé, amerre szabad szellők járnak s napsugaras ég alatt egy pásztor-krályság közepén fapalánk városban nyílt lelki nép tanyája. — indul Debrecenbe.

Háromszázötven esztendővel volt ez ezelőtt, akkor hozta, így hozta Gál pap a hátán a városi nyomdát.

Tömlőben született ez, azért is szerette szótán mindig annyira a szabadságot. S úgy szedte hátára a kassai zendülésben ezt a legnagyobb kincsét Huszár Gál, mint ahogy apját háján mentette ki Aeneás a trójai veszedelemből. Könyvet lehetne, lehetett is, írni róla!

Nagy vasszörnyetek ezer csappal, nyéllel dolgozó csodamasinák ott le a gépteremben, hajtásók földig a derakokat az előtt a kis faládika előtt, melyet most rak le poros vállairól az érkező Huszár Gál, ez a kis ládika a ti őstök, ebben van a prédikátorok szava, a bibliák betűje, városbírák parancsa, ebben van a nagy fák kicsinyke magva, porszemek képében jövődök köve, ebben a szekrényében jött meg már akkor, ami még most sem érkezett meg, az egyetem is.

Méltos Páter fogadta akkor tárt karokkal, anyai karokkal s azt mondta: jöjj ide Város, ennek az árának le lesz az apja és én, az Egyház leszek az anyja.

Ilyen szülők gondviselése alatt hogyan maradt volna meg s hogyan nőtt volna nagygyá?

Nőtt és dolgozott. Sokasította a katekizmusokat, talentommal kereskedő ájtatos férfiaknak csinált predikációs könyveket, a kereskedőknek és árós népeknek megint nekikvalót, „szép történeteket” s minden egyebet a vásáros népek, amikhez tanácsos uraimék nagy veszedelmek közt hozták néha a sok bál papérosokat a szépsi papermalmokból s bizony nyájasan szólt munkájáról még az erdélyi fejedelem dicséretes hopmestere is.

Olyan is történt, hogy a betűkből golyót kellett önteni, olyan idő is volt, hogy szédülték műhelyét s az utcára szórták árva betűit, a nyomtató utcai kis typográf műhelyben a derék sociusok azért megint csak újra kezdték a művek csinálását s pádiái posztóból való ruhájukban bizony egy sort ültek a papokkal, olyan épséges volt a megbecsültetésük. Volt rá eset, hogy ország dolgában kíségtették hatalmas társukat s történt olyan is, hogy mikor Debrecen volt a viharzó ország szive és ide sereglettek a hazáért küzdők mindenfelől, — akkor a debreceni satuk átkiáltottak az erdélyi határberceken és megindultak a kolozsvári satuk és olombetűk és idejöttek hozzánk nemzeti szín szalagosan, hogy segítsenek a debreceni olombetűknek.

Mikor azután idejöttek az erdélyi sajtók és befikatonák, mit tettek a debreceniek. Ők meg beállították honvédeknek, igazi katonáknak, felcsaptak Bém seregébe tábori nyomdászoknak s vele mentek.

És a véres síkon, tűzveszedelmek fénye mellett, Petőfivel együtt, az ő lángdalait szedve táncoló sorokba, ott küzdöttek a harci sorokba a debreceni satuk és olombetűk, ott is maradtak a síkon, mint a többi hősök.

El is akarták mindenáron adadni. Bécsből írták, hogy ennek így kell lenni, annyira szerették a várost, hogy érző szívvél megakarták szabadítani az ő terhétől. Hosszu sóhajlás után a város végre bele is egyezett. Talált vevőt és előállította. „Ki legyen a vevő, akinek eladod?” Kérdé a jó szívu hatalom.

„A vevő az Egyház volna”, felelte a város, ime megjelentek a rézmetsző diákok, kitanulták a typografusságot.

Vagyis az apa eladta volna a gyereket az anyjának. No már erről a vételről nem akart hallani a helytartó tanács sem, pedig majd megszakadt a szíve Debrecenért.

S ime itt áll ma a nyomda, mint az élet erdejének hatalmas fája, mely 350 esztendőnek évgyűrűjét visei törzsén, és a végtelen idő lát-hatatlán szeméből szelíden hullanak rá az ezüstös sugarak, részei a képzeleti koszorúnak, mely az ünnep fényében előtűnik ma körülveszi őt.

Itt állanak körülötte az örömszülék, a város és az egyház, itt állunk minden rendből, rangból valamennyien, akik e csodatevő mesterség misztikus hatalmát ismerjük és tiszteljük s itt áll az előtűnik levő sorokban a testvéri kórus az egész országból és diszkövetel a hatalmas testületeknek, melynek a személet magasában hadakozva Anteus lábukat, az erőt keresőt, a nyomdák vas-testéhez szorítják és tisztelik és imádják a világ ujjtérmetőjét, a diadalmas Betűt.

Üdvözlét mindenkinek erről a helyről, megbízom nevében; boldog vagyok, hogy én lehettem

e nagy tiszteletadás ünnepi prédikátora s a nyomtatott betűről elmondhattam ezt a mai napra rendelt evangéliumot.

Ezután dr. Csűrös Ferenc ref. főgimnáziumi tanár, a nyomda történetének jeles tollú írója, ismertette vaslatosan a nyomda történetét. Előadását élénk tetzés és lelkes ováció kísérte.

Üdvözlések.

Majd az üdvözlésekre került a sz. Előnök dr. Baltazár Dezső ref. püspök állott fel.

Elmondotta, hogy hol az egyetemes felvilágosodás, lelkiismereti szabadság, a hazafias előrehaladás ünnepe, ott ünnepelni kell a ref. egyháznak is. Ünnepelni kell bensőleg, őszintén, igazán. Az vezette őt ide, hogy meghajtsa az elismerés lobogóját a város előtt. Azzal az áldozatkészséggel, amelylyel a nyomdát fenntartotta: első sorban a hazának, azután pedig a ref. egyháznak tett szolgálatot. Az egyház és haza oldalai pedig közösek. A kettős hála imádságot emel ajkaira, hogy a jó Isten ezt a Siont tartsa meg s virágoztassa a tudomány fényével, a hit erejével, a szeretet áldó melegével. (Éljenzés.)

Géresi Kálmán a Csokonai-kör és a Magyar Történelmi Társulat üdvözlését tolmácsolja. De, amidőn ezt teszi, nem zárkozzunk el attól, hogy két kérdésre ki ne térjen. Az egyik az, hogy a debreceni nyomda termékei egyetlen könyvtárunkban sincsennek meg. Össze kellene tehát gyűjteni azokat s vagy a kollégiumi könyvtárnak, vagy pedig a városi múzeumnak kell adományozni.

Dr. Ferenczy Gyula a főiskola nevében beszélt. Az ő kollégium az, amely legtöbb adományt vett a várostól s legtöbbet köszönhet a nyomdának is. Ez ez ünnep nagyszámú, de nincs szüksége fényre. Ott van a mult s beragyogja a jelent. Nem csak a városnak s a nagyalföldnek, de az egész magyarságnak fényesrózja volt a multban ez a nyomda, amely megakadályozta azt, hogy ebben az országban különféle nyelvjárások alakuljanak ki. Ez a nyomda utmutatás a jövőre, hogy tudományjal, műveltséggel megyünk előre. Ennek a városnak élni, nagygyá lenni és virágozni kell! (Taps.)

Szabó Dezső, a budapesti „Athenaeum” vállalat üdvözlését adta át.

Igen hatásos szónoklatot tartott dr. Lóky Béla is. Eljöttek — mondotta — ide a piaristák is, mert érzik, hogy nekik is részt kell venni az ünnepségen. Elhozták szívük, szeretetük s üdvözlésüket. Nem tekintik, hogy milyen vallás szolgálatában állott ez a nyomda, csak azt, hogy a vallásosság és a kultúrának a hirdetője. Ezért örömmel hajja meg az elismerés zászlóját. (Éljenzés és taps.)

Materny Lajos az ág. ev. egyház nevében szólalt fel. Elvész az a nép — úgy mond — mely tudomány nélkül való. Ahova a kultúra fénye nem jut el, az sötét marad. Debrecen jelentéktelen hely volt, míg az a prédikátor kis betűivel ide nem jött s a város megejtette azt a nagy erőt, amely a ládikában volt. Ez az ünnep nem csak Debrecené, de az egész országé, mert hiszen az a fény nem csak a város határain belül világított, de szerteterjed mindenfelé. Ő is szívesen csatlakozik az üdvözlőkhöz. (Éljenzés.)

Láng Lajos, a Vidéki Nyomdatulajdonosok Szövetségének elnöke kifejté, hogy a nyomda 350 éves multja sok tanúságot rejt magában. Hálájuk főleg arra terjed ki, hogy a város ennek történetét megíratta. Ezért köszönetet mond.

Kovács József polgármester ezután bejelentette, hogy hozzá számos üdvözlő távirat érkezett s ezzel az ünnepséget bezárta. Megemlíti még, hogy az ünnepség előtt Kovács József polgármester előtt. Zenkei Zsigmond az ujságkiadók üdvözlését tolmácsolta.

Nyomdatulajdonosok ülése.

A jubileumi ünnepség lezajlása után, a Vidéki Nyomdatulajdonosok Szövetségének igazgató választmánya tartott ülést Láng Lajos elnöke alatt, aki elsősorban is Kovács József polgármestert köszöntötte, majd pedig tagtársait.

Az elnöki jelentés beszámolt arról, hogy a Szövetségnek több mint 300 tagja van, továbbá annak belételeiről. Ennek tudomásul vétele után elhatározták, hogy a Szövetség emléklapot készített a városi nyomda jubileuma alkalmából s azt a nyomdák falára kifüggesztik. Volt kartársuk, Ruzicska Gyula figyelmét, hogy róluk ez alkalommal csoportképet vesz fel, köszönettel fogadták.

Nagyobb vitát idézett elő, hogy a dohánnyjövendékekkel kapcsolatos nyomtatványokat kivették a vidéki nyomdatulajdonosok kezéből. Felirattal fordulnak a pénzügyminiszterhez, hogy a kis trafikosokat védje meg a nagytözsdekességek pressziója ellen, mivel kénytelenek a nyomtatványokat tőlük venni, azok pedig a fővárosban csináltatják s így a vidéki nyomdászok elesnek a munkától.

Több kisebb ügy elintézése után az ülés véget ért.

A debreceni kerület megalakítása.

A szövetség keretén belül 80 kerületet fognak felállítani. Ezek közül a debreceni kerület megalakítását most mondották ki, amelybe tartoznak a debreceni, bősörményi, szoboszlói, dorogi, nánási, kabal, karcagi, nagykállói, nyiregyházi és püspökladányi nyomdatulajdonosok. Az ügyviteli szabályzat elfogadása után elnöké Hoffmann Sándort (Debrecen), jegyzővé Liebermann Gézát (Debrecen), pénztárossá Mihályi Sámuel (Debrecen) egyhangulag választották meg.

Ezután köszönetet mondtak még a vá s tanácsnak, a vendég nyomdatulajdonosok szíves fogadtatásáért s az ülést berekesztették.

A banket.

Déli egy óraker körülbelül ötszáz terített banket volt a Bikában, amelynek dísztermét zsufolásig megtöltötte az előkelő, díszes vendégközörsor.

A harmadik fogás után Kovács József polgármester emelkedett szólásra s üdvözlőlvén a vendégeket, azokra üritette poharát.

Ezután dr. Baltazár Dezső mondott beszédet. Kissé feszélyezve érzi magát — jegyezte meg — hogy mindjárt az első között szólal itt fel. De Debrecenben a város után mindig a ref. egyház következett s kéztük a jó viszony negyedfélszázados, Debrecen nyílt városnak épült, a nagymagyaralföld szabad szelleme csökdosta és vette körül. A nyíltság, a szabadság és a reménység végtelen gazdagsága jellemzik most is ezt a várost. Köszönti Debrecen polgármesterét.

Dr. Könyves Tóth Kálmán a debreceni ref. egyház városi nyomda derék személyzetét éltette.

Dr. Tüdös János azt fejtegette, hogy Debrecen nagy várakozás előtt áll. Mikor az egyetem elnyerésénél az anyagi erőkre hivatkozik, kell, hogy a szellemeket is imutassa, mert azokkal is büszkélkedhetik. Adja Isten, hogy legfőbb óhajta minél előbb teljesüljön. Erre üritette poharát.

Könyves Tóth Kálmán a debreceni ref. egyház nevében beszélt s felszólaltak még Kner Izidor, Láng Lajos, dr. Bakonyi Samu, dr. Gulyás István, aki Keresztessy Istvánra, a városi nyomda rokonszenves művezetőjére emelte poharát és — last not least — közkívánatra Szávay Gyula. Szép, csengő hangjával — úgy mond — úgy nyilatkozott itt a ref. püspök, hogy az egyházkerület és a város is nyílt, mint a délibábas magyar róna. A fiatal püspök lelkében is megvannak ezek a szépségek. E fényes társaságban elgondolkodott s elmerengett azokon a szép időkön, amelyet ő is, mint hírlapíró, a szedőszekrények között töltött. Kérdezi, hogy miért lehet ezt az iparágat annyira megbecsülni? Megadja reá a feleletet: ennek anyaga a legszebb, a szellemi munka. Ennek tulajdonítható az a nagy megtiszteltetés. Visszatér ahhoz, akivel beszédét kezdte. Az új püspök a demokratikus elvek követője s erre a gondolkodására vall, hogy itt is megjelent. Azt hiszi, hogy a legméltóbb befejezése az lesz ennek az összejövetelnek, ha a püspök egészségére üriti poharát.

A társaság ezután lassan eloszlott. A Vidéki Nyomdatulajdonosok Szövetségének tagjai este a Dobosban gyűltek össze társasvacsorára s egyrésztük az éj folyamán elutazott Debrecenből.

Egyház és iskola.

Dr. Baltazár Dezső elutazása. Dr. Baltazár Dezső ref. püspök tegnap Budapestre utazott, hogy részt vegyen az (R) ma kezdődő kongresszusán. A püspök csak pénteken tér vissza a fővárosból.

Választás a főiskolában. Főiskolánk kebelében fennálló egyesületek közül tegnap délután 2 óraker alakult meg a „Felsőbb Tanulók Olvasó Egylete” s egyszersmint tisztikarát is megválasztotta. Az ifjuság osztatlan bizalma és szeretete egyhangu választást eredményezett. Elnök Nagy István főiskolai szenior. Alelnök Pálffy József 3 jh. Főjegyző Kolozsvári Kiss László 3 th. Pénztáros Gulyás Kiss Gyula 4 th. Ellenőr Fábrián Károly 3 jh. Könyvtáros Szász Imre 4 th. Aljegyző Katona Mihály 2 jh. Választmányi tagok: Bányai Lajos 4 th., Nánassy Dániel 3 th., Szombaty Imre 2 th. Nemes István 1 th., Roncsik Jenő 4 jh., Bacsonyi Sándor 3 jh., Vajás Sándor 2 jh., Kormány Lajos 1 jh., Herbály Gyula 4 bh.

Várady József női szabó
Kossuth-utca 22 szám.

Hölgyközség beoszes tudomására hozom hogy az új őszi divat tanulmány utamról haza érkeztem. — Elsőrendű műtermemben készülnek Angol costumök, Bluzok, Francia és alkalmi ruhák, a legmagasabb igényeknek is megfelelően, a legújabb **MODELEK** szerint. 1816

Választás a kereskedelmi akadémián. A „Debreceni Kereskedelmi Akadémia” „Széchenyi István” önképzőkörre f. hó 18-án tartotta tisztújító gyűlését. Óriási lelkesedéssel választották meg: elnöké Kontsek László felső o. t., főjegyzővé Grosz Imre felső o. t., titkárrá Friedmann László felső o. t., főpénztárossá Vas Gyula felső o. t., alelnökké Fuchs János köz. o. t., aljegyzővé Nagy Barna köz. o. t.

A felső kereskedelmi iskolában megüresedett a közgazdaságtan egyik tanzéke, amelynek betöltésére az iskola igazgatósága dr. Kovács Gábor egyetemi magántanárt, a debreceni jogakadémia tanárát kérte fel, aki a meghívást elfogadta s az előadást heti négy órában már meg is kezdte. Dr. Kovács Gábor a szakirodalom és tanári működés terén kifejtett értékes munkássága által beigazolta azt, hogy hazánk közgazdái között, az elsők között foglalhat helyet és így nagy nyereség az iskolára, hogy a gyakorlati pályákra készülő tanítványai, ezt a fontos tantárgyat ennek a kiváló szakembernek a tanítása nyomán tanulhatják.

Ülés a ref. egyháznál. A debreceni ref. egyház iskolaszéke szeptember hó 21-én d. n. 4 órakor az egyház tanácstermében ülést tart. Tárgyak: Jelentés az iskolai év megnyitásáról, vallástanításról stb. Tégláskerti tanítói állások. Dávid M. és Kiss L. tanítók ügye. Új tanítónői állás betöltéséről intézkedés. Folyó ügyek.

Diszebéd gróf. Széchenyi Miklós püspök tiszteletére.

Gróf Széchenyi Miklós nagyváradi püspök tiszteletére vasárnap diszebédet adott Gróf Ferenc prépost-plébános a Royal szálloda disztermében, amelyre köz és társadalmi életünk kitünőségei voltak hivatalosak. A virágokkal dusan díszített asztalfőn a lelkesen ünnepelt gróf Széchenyi Miklós püspök, jobbján Domahidy Elemér főispán, balján dr. Gajzágó Bela kir. táblai tanácselnök foglaltak helyet.

A diszebéd étrendje a következő volt:

Csirke ragou leves.
Tok tartárral.
Epigram körözve.
Vanília és csokoládé.
Pudding sató.
Sülték.
Pulyka és kappan.
Saláták és kompótok.
Parfait.
Gardinet.
Kávé, lkör.
Borok:
Saját tormésű asztali.
Muzsai hogyaljai.
Carbenet vörös.
Törley Casinó.
Asványvizek.

A negyedik fogás után emelkedett szó-lásra Gróf Ferenc prépost, a szíves házigazda. Tartalmas, nagyhatású beszédben foglalkozott azzal a szép hivatással, amelyet ünnepelt vendége betölt s nagy lelkesedés mellett ürtette érte poharát.

Gróf Széchenyi Miklós püspök válaszolt a köszöntésre. Halásan köszönte Debrecen előkelő társadalmának azt a kitüntető s neki előlegezett bizalmat, amelyvel fogadták s amelyvel szinte szakadatlan látogatások során megtisztelték. Debrecen iránt az ő magyar szíve régen, elpalástolhatatlan rokonszenvet érzett, amely most csak fokozódott. Békét, megértést és szeretetet jött hirdetni, a keresztényi és a haza szeretetben. Szeretettel köszönti

mindazokat, akik megtisztelve meglátogatták, de szeretettel köszönti hivatát és Debrecen minden rendű lakosát s Isten áldását kérte a városra és minden lakójára.

Egymás után álltak fel Szele György ev. ref. lelkész, Papp János gör. kath. esperes, Materny Lajos ág. hitv. lelkész és lelkesen köszöntötték gróf Széchenyi Miklóst, aki a béke, a keresztényi és hazaszeretet jelszavával méltán ünnepeltje a mai napnak.

Domahidy Elemér főispán azt mondta, hogy mindig azon munkálkodtak, hogy Debrecenben klasszikus otthonat teremtsék meg a békének, a felekezeti türelemnek és szeretetnek. Ennek a törekvésnek egyik érdemes apostolatát látja elhangzott nyilatkozatai nyomán Széchenyi püspökben s érte emelte poharát.

Medgyaszay Miklós a város nevében rendkívül melegen köszöntötte fel a püspököt, míg Géressy Kálmán a szívélyes házigazdára, Gróf Ferencre mondott melegségtől áthatott és szellemes pohárköszöntőt.

Még sok köszöntő hangzott el négy óráig, amikor gróf Széchenyi püspök elbucszott a díszes társaságtól s zugó éljenzés s a Rakóci induló hangjai mellett eltávozott. A vasúthoz ment, ahová nagy és előkelő társaság kísérte ki s vett tőle meleg bucsut.

Vármegye.

Orvosválasztás. Tiszacsege község képviselőtestülete kedden délelőtt töltötte be a megüresedett községi orvosi állást Grosz Sándor főszolgabíró elnöklele alatt. Megválasztották dr. Kalós Pál gáborjani körorvost.

Megyegyülés. Hajdúvármegye őszi közgyűlését szeptember 26-ára tűzte ki az alispán. A tárgysorozat 109 tárgyat ölel föl, amelyek közt a fontosabbak: a vármegye jövő évi költségelirányzata, az újonnan szervezett alügyészi állásnak választás utján való betöltése, a vármegyei alapok és a gyám-pénztár készpénzfeleslegének elhelyezése, a vármegye 8 hold 400 négyszögöl ondódi földjének eladása, a szarvasmarha, sertés és juhtenyésztésről szabályrendelet alkotása, a verseci átiratok, a társtörvényhatóságok megkeresései és községi ügyek.

Kirabolt vasuti pénztár. Kabáról jelentik a debreceni kir. ügyészségnek, hogy tegnap ismeretlen tettes a vasuti állomás pénztárának az ablakát betörte s az ott levő pénzes tálból mintegy ötven-hatvan korona készpénzt elvitt. Az esetről azonnal jelentést tettek s a hatóság nyomban megindította a vizsgálatot, de ez ideig nem került a tettes kézre.

Öngyilkosság Hajdúhözsörményből jelentí tudósítónk, hogy ott Kis Gábor hatvan éves gazda, tegnap a padlása gerendájára felakasztotta magát. Mire tettét a házban lakók észrevették, már halott volt. Az öngyilkos levelet hagyott hátra, melyben életuntágról panaszodik. A holttestet beszállították a boncházba, de amennyiben kétségtelenül be van igazolva az öngyilkosság, a temetkezési engedélyt kiadták.

Ekszer és aranyneműeket

a legnagyobb választékban legszebb kivitelben legolcsóbban beszerezhető

Kostya János ékszerész és óraüzletében

Széchenyi-utca 1. Ref. kis templomnál szemben.

Javítások pontosan eszközöztetnek. 1857

Elítélték a hősörményi rablógyilkosokat. A vádlottak megnyugodtak.

A debreceni királyi törvényszék esküdt-bírósága vasárnap reggel folytatta Zolnai András gyilkosai, Török Gábor és Kocsis Margit bűntügyében a tárgyalást.

A tárgyalás Gálbory Sámuel dr. és Horváth Arthur dr. orvosi szakértők véleményének a meghallgatásával kezdődött. Mindkettőjüknek az volt a véleménye, hogy Zolnai nem önként kereste a halált s feltétlenül megállapítható, hogy gyilkosság áldozata lett.

Ezután a bűnper iratait olvasták fel, majd Gáthy Bálint királyi ügyész mondta el hatalmas, ragyogó vádbeszédét, mely óriási hatást tett az esküdtekre és a hallgatóságra. A tanúk vallomását csoportosítva, beigazolták, kétségtelennek tartja, hogy a bűncselekményt Török Gábor és Kocsis Margit hajtották végre, még pedig előzetes megbeszélés alapján. Különösen nagyhatású volt vádbeszédének befejezése, melyben erkölcsi konzekvenciákat szűrt le a borzalmas bűntényből.

Ezután megszövegezték a kérdéseket s az elnök előleges felvilágosításai után az esküdtszék verdikhozatalra vonult vissza. A tanácskozás tovább, mint egy óra hosszágig tartott, majd kihirdették a verdiktet, mely szetint a vádlottakat előre meg nem fontolt szándékkal elkövetett rablással párosult emberölésben bűnösöknek mondta ki.

A törvényszék ezután ítélethozatalra vonult vissza és Török Gábort tizenöt évi, Kocsis Margitot pedig, mint tettehársat, tíz évi fegyházra ítélte.

A tárgyalás legérdekesebb része következett ezután. A vádlottak, akik a legravasabb kiszámítással, az utolsó pillanatig konokul tagadták, hogy a bűntényt ők követték el s nem egyszer sirva panaszták ártatlanságukat, megnyugodtak az ítéletben. Ezzel szinte váratlanul elismerték a bűnösségüket. Az ügyész szintén belenyugodott az ítéletbe, így az jogerőssé vált.

Városháza.

Széchenyi püspök köszönete. Gróf Széchenyi Miklós gróf megyei püspök megbízásából hétfőn délelőtt Gróf Ferenc prépost plébános felkereste Kovács József polgármestert és ismételtén kifejezte köszönetét a szép és lelkes fogadtatásért.

Betöltetlen állás. A városi tanács régi báján segített, mikor a gazdasági felügyelői állást szervezte. Erre az állásra nagy szükség volt, mert a város vagyona valósággal a Csáky szalmája volt. A város tizezreket fizetett például olyan javításokért, melyeket a bérlők tartoztak volna teljesíteni, sőt az is megeseett, hogy a város a saját épületeit vásárolta meg mérgezdárgán. Most a gazdasági felügyelő a köztisztasági vállalat intézője lett és állására megfelelő képesítésű és a debreceni viszonyokkal ismerős embert nem tudnak kapni, pedig ez megint a város kára lesz. Furcsa csakugyan a tanács helyzete. Ha tényleg szükség van a gazdasági felügyelői állásra és abban jól megállotta a helyét Kövendy Domokos, miért eresztették el? ha pedig más állásba választották, miért nem gondoskodnak utódjáról?

Világító óra a Nagytemplomon. Néhai Steinfeld Antal kétezer koronát hagyott a ref. egyháznak azzal, hogy a Nagytemplom óráit világítsa ki. Az alapítvány azóta megnövekedett, úgy, hogy a szép terv megvalósulhat. Az egyház át is irt a városhoz ez ügyben, a tanács hajlandó is a tervet megvalósítani, azonban csak úgy, ha az egyház átadja az alapítványt a városnak.

Gazdák figyelmébe! Óvás!

lyével a gép csavarkulos nélkül egy pillanat alatt bármely magnemhez hajszálpontosan beállítható. A mai „UNICUM-DRILL” szabadalmazott beállító készülékkel van ellátva (Ennek segítségével a gépünk elnyúhatatlan! A legutóbbi szabadalmi kiállításon ezen újítások révén az összes gépgyárak közül egyedül mi kaptuk meg az első díjat az arany érmét!

Óvakodjunk silány utánzatoktól! Kizárólagos raktár

Debrecen, Piac-utca 43. szám a Dréher mellett Ráhrer Sándornál

Bächer—Melichár—Johnston gépgyárak fióktelepén.

Uj határrendőrségi kirendeltség. A helyi kormány leiratban értesítette a várost, hogy Turócszentmártonban az új határrendőrségi kirendeltség szeptember 16-án megkezdte működését.

Elmaradt ülés. A város gazdasági bizottságának vasárnapra hirdetett ülése elmaradt, mert a felügyelő-bizottság még nem adta be jelentését a költségvetésről. A gazdákat különben is kellemetlen meglepetés várja, mert a felügyelő-bizottság a Hortobágy jövedelmének tételét 40,000 koronával emelte. Hogy mennyire magán viseli ez is az állotszertűséget, elég ha az ideai nagy aszályra mutatunk. Tíz héten át nem volt szemernyi eső sem a Hortobágyon, úgy, hogy a legelő teljesen kiszáradt, a jószág csaknem éhen veszett. A gazdák óriási módon károsodtak, mert a legelőbért sem érte a legelő, hiszen szekereken kellett hazahordani a jószágot, mert augusztusban már jártányi ereje sem volt. Az aszályos esztendő után emelni a legelőbért: egyenes méltánytalanság.

Bizottsági ülés. A város jog- és pénzügyi bizottsága ma, kedden délután 3 órakor tartott ülést. Az e havi rendes közgyűlés elé kerülő ügyeket tárgyalják.

Négy utca kikövezése. A városi közgyűlés elhatározta, hogy az Erzsébet-, Késes-, Jókay- és Csokonai-utcákat még az idén kikövezteti. A közgyűlés dr. Révi indítványára elhatározta, hogy a munkára versenyfolyamatot hirdet. E határozat ellen a város szerződéses vállalkozója, a Reichmann-féle kőbánya r.-t. kifogást tett. A miniszter a vállalkozónak adott igazat és utasította a közgyűlést, hogy a munkát neki adja ki.

Lemondás. Garda Dezső máv. fűtőházi főnök, miután elhelyezték, lemondott a világitási bizottsági tagságáról. Mint értesülünk, utóda Sztankay F. Béla fémipari szakiskolai igazgató lesz.

Hazajöttek a honvédek. A trónörökös dicsérete.

A debreceni 3-ik honvéd gyalogezred legénysége a tisztikar élén, vasárnap este érkezett vissza Debrecenbe, az északmagyarországi farsztó hadgyakorlatokról. Diadalmasan, életvidoran tértek vissza s a legkisebb nyoma sem látszott a fáradtságnak, a harminc napi emberfeletti strapának.

A tartalékos és a két esztendőit kiszolgált legénység tegnap le is szerezte s az ezredes napi parancsban adott kifejezést elismerésének a nagygyakorlat alkalmával tanúsított magatartásukért.

Mint értesülünk, az ezrednek nagy szerepe volt a döntő ütközetekben, feladatukat a legszebben oldották meg, úgy, hogy a megbeszélés alkalmával Ferenc Ferdinánd különösen is kiemelte a 3-ik gyalogezred sikerült és döntő fontosságú működését.

Mikor a lefűvés megtörtént, a legénység glóba rakta fegyverét s a portyázó csapat előtt kíséretével a trónörökös is elhaladt az uton. A debreceni honvédek láttára megállította lovát és feléjük fordulva mondta:

— Örülök nektek derék debreceni honvédek. Jól viseltétek magatokat.

Persze, ez a kijelentés az ezred legénysége, de különösen a tisztikar körében nagy örömet keltett és igazi kitüntetésnek vették.

Mondják, hogy a főherceg megjelent a honvédek szállásán is, sőt az esti ebédjüket is megkóstolta s egy két bakától érdeklődött, hogy nincs-e az élelmezésre panaszuk. Természetesen panasz nem érkezett a trónörökös színe elé, aki így aztán nyugodtan kóstolgatta a Zsnaige Mitru, meg a Bördő Jóska jóízű főztjét.

A gyakorlatok után egy bakától megkérdezte:

— El vagytok-e fáradva?

— Felség! A honvéd sohasem fárad! Volt rá a eifelet és az első honvéd zenekar hangjai mellett vígan masirostak tovább, a kibontott lobogó alatt.

Színház.

A színházberlők. A berletjelentkezés negyedik napján a következők váltották ki berletüket: Tóth Sándor, Gyarmathy István, Gyarmathy Istvánné, Miskolc Lajos, dr. Tüdös János, Deutsch Lajos, Glück Márton, Kemény Béla, Klimó Agoston, Vadász Ferenc, ifj. Schwartz Vilmos, Kovács József, Németh Dezső, dr. Balkányi Miklós, Szikszay Lajos, Löfkovits Arthur, dr. Gajzágó Béla, Markovits Ilonka, Hutflessz Kázmér, Márk Endre, Hódy Béla, Kulini Imre, Beckert Manó, dr. Moskó-vitz Miksa, Acél Géza, Nagy Jakab, Rickl Antal, Lichtblau Albert, özv. Veress Sándorné, Dávid Zoltán, Sztraka Péter, Mihalovits Jenő, Mandel Zsigmond, özv. Komlóssy Arthurné, Lehmann László, Gelbmann Albertné, Erőss Sándor, Ungváry József, dr. Tatay Zoltán, Bodnár György, dr. Fejér Ferenc, dr. Hütter Károlyné.

Az új megyeház.

Az alapkövetétel.

Az emlékirat aláírása.

Hajdúvármegye székházépítő bizottsága hétfőn délelőtt 9 órakor tartott ülést Kovács Gyula alispán elnöke alatt. Az ülésen részt vettek: dr. Czeglédy Mihály tiszti főügyész, Pákozdy Sándor főjegyző, Somossy Béla, Csuhány László, Dávidházy Sándor tb. főjegyző, dr. Nagy Gábor és Major Gyula.

Az ülésen az utólagos csoportmunkákra beérkezett ajánlatokat bontották föl, a minők a vízvezeték, csatornázás, központi fűtés, villamos világítás, berendezés, stb. Beérkezett összesen 11 ajánlat, melyeket átszámítás végett kiadtak az államépítészeti hivatalnak és az ajánlatok felett majd kedden délután 3 órakor fog dönteni a bizottság.

Az alapköbe helyezendő emlékiratot dr. Czeglédy Mihály tiszti ügyész elkészítette és bemutatta a bizottságnak. A vaskos emlékiratot később fogják elhelyezni az alapköbe, ha az építkezéssel annyira előhaladnak, hogy a zárókövet elhelyezhetik. A bizottság jelen volt tagjai az emlékiratot aláírták.

Az emlékiratnak a szabad hajduk történetét, a hajdukerületnek Hajdúvármegyévé történt átalakulását, a székhelynek Bősörményből Debrecenbe történt helyezését tárgyaló részét alább közöljük:

„Booskay István nagy fejedelmünk, midőn a koronai országgyűlés végzése szerint az általa vezetett szabadságharcot a bécsi béke megkötésével jó eredménnyel befejezték tekintette, vitéz katonái közül a szabad hajdukat, ezek közül azokat, kik mint gyalogos katonák harcoltak, számszerint 9254-et, Koronán 1605 december hó első napján kelt adomány és szabadságlevelével a Szabolcs vármegyében fekvő és a fejedelem tokaji várához tartozó, saját tulajdonát képező Kálló egész város, Nánás, Dorog és Varjas pusztai birtokai, továbbá Hadház, Vámospércs, Sima és Vid részirtokbeli jószágaira letelepítvén, ezen jószágait nekik és mindkét nemű örököseiknek a nemeseket megillető jogokkal és kiváltságokkal, valamint a kötelezettségekkel is örökre adományozta; azon hajdu katonáit pedig, kik mint lovasok vettek részt az általa vezetett szabadságharcban, szintén Szabolcs vármegyében fekvő és a fejedelem saját tulajdonát képező Szoboszló faluban levő teljes és egész birtokrészein, Kassán, 1606. évi szeptember hó 2-ik napján kelt adomány- és szabadságlevelével letelepítvén, nekik és mindkét nemű utódainak ezen birtokait a nem csekély megillető jogokkal és kiváltságokkal örökre adományozta, de azon kötelezettséggel, hogy a fejedelem vagy fejedelmi utódai hívó szavára, más adományos nemesek módjára, jó lovakal és hadiszerekkel kellően felszerelve, a haza és szabadság védelmében hűségesen szolgálni kötelesek lesznek.

A Kálló városába telepített hajduk, köztük és a kállói várórság között támadt viszálykodások folytán békességben nem maradhattak. Báthory Gábor fejedelem Várad városában 1609 szeptember 13-án kelt cseere és adománylevelével Bősörmény várost és Pród falut, mint saját tulajdonát képező birtokait cseere és vegyes adomány címen százezer forint fizetés mellett a kállói hajduknak adományozta ugyanazon jogokkal, kiváltságokkal és kötelezettségekkel, mint a millyenekkel Kállót bírták. A hajdu vitézek ezen letelepítése által tulajdonképpen hat város keletkezett és pedig Booskay István első adományából Dorog, Hadház, Nánás és Vámospércs, második adományából Szoboszló és a Báthory Gábor cseereadományából Bősörmény, mert a többi adományozott részirtokok ezen városok határába olvadtak be. Ezen hat városba letelepített hajduk a maguk

katonai szervezetük mellett egymástól is teljesen elkülönített életet éltek; közösség köztük csak abban volt, hogy szükség esetére a maguk kiváltságainak és szabadságaiknak, nemkülönben a haza és szabadság védelmére közösen és együttesen szálltak harcba. Mindegyik város lakosságának, helyesebben katonaságának meg volt a vezetőjük, a századosok, főhadnagyok és hadnagyok személyében, kiknek vezetésük alatt indultak a harcba és választották meg a kapitányt.

Ez az elkülönítés az 1669. évben olyképpen lett átváltoztatva, hogy a hajduk belátván, hogy érdek-közösségüket jobban szolgálhatják együtt, mint elkülönítve, közös tanácskozásokot tartottak hol egyik, hol másik városban, a melyből, mintegy önmagából fejtett ki a kertletti szervezet, a melynek, mint legnépesebb hely, székhelye Bősörmény lett. A hat hajduváros kerületi szervezetében intézte az egyes városokat és az összességet érdeklő ügyeket és mint a nemes, szabad hat hajduváros önálló, igazgatási kerülete, országos törvényeink által is elismertetett. A hajdukerület sok megpróbáltatás és küzdelem mellett is fenn tudta tartani önállóságát, különösen a Szabolcs vármegye részéről meg-megújuló támadásokkal kellett küzdenie, mert a nemes vármegye állandó törekvése volt a hajdukerületet kebelébe olvasztani.

Az az igazgatási szervezet, mely a viszonyok által indokolva, mintegy önmagától fejlődött ki és állt fenn századokon át, eltartott az 1876. évi XXXIII. törvénykötet életbe léptéig és a hat hajduváros ezen szervezetben Hajdukerület elnevezéssel a vármegyékkel teljesen egyenlő, önálló törvényhatósági életet élt; mint nemesek összessége, követel által vett részt az országgyűlés rendi tábláján, a nemesi felkelésekhez katonái állított, közadót nem fizetett, hanem csak subsidiummal járult az országos katonai terhekhez, a végrehajtott hatalmat és bíraskodást választott tisztviselői által önmaga gyakorolta.

Az 1876. évi XXXIII. t.-c. és az 1877. évi I. t.-c. a vármegyék területét szabályozván, a Hajdukerületen azt a változtatást tette, hogy azt névszerint iszervezte vármegyének az által, hogy a hat hajduvároshoz csatolván Biharvármegyéből Kaba, Mikepércs és Sámson, Szabolcs vármegyéből pedig Csege, Balmazújváros, Tég-lás, Egyek, Nádudvar, Püspökkladány, Szovát, Tetétlen és Földes községeket, végre Debrecen város területéből Alsó és Felsőjózsa kertközségeket, Hajdúvármegye elnevezéssel, mint országos törvényhatóságot szervezte; e szerint a hat hajduváros területéből Hajdúvármegye lett és 1876. szeptember hó 4. napjától kezdve a változott viszonyoknak megfelelően és a hivatkozott törvény rendelkezés-ből a megváltozott igazgatási szervezet székhelye Hajdubősörményből Debrecen városba helyeztetett át. A székhely megállapítása körül, mielőtt a törvényhozás ebben véglegesen határozott volna, erős küzdelem folyt egyrészt a hajduvárosok, másrészt a kerülethez vármegyei szervezetében csatolt községek között, mely utóbbiakhoz csatlakozott Debrecen város is, mert a hajduvárosok ragaszkodtak ahhoz, hogy a székhely továbbra is Bősörményben maradjon, ami által nemcsak a történelmi fejlődés örök igazságának hódoltak, hanem éppen találtak méltóbban kifejezésre juttatva azt külsőleg is, hogy Hajdúvármegye tulajdonképpen nem más és semmi esetre sem új törvényhatóság, hanem csak a néhány község hozzácsatolásával megnövekedett Hajdukerület. A másik részen állók legfőbb indoka a célszerűség volt, hogy Debrecen város központi fekvése által a vármegye minden városa és községe által jobban megközelíthető, mint Bősörmény és a székhely megállapítása körül felmerült ezen vitás kérdés eldöntésére nagy sulyal hatott közre az, hogy Debrecen város a vármegye székházát önként, minden pénzbeli ellenérték kikötése nélkül az addig szállodai célokra használt Fehérlő vendéglőt felajánlotta, kimondván, hogy a székházul Hajduvármegyének átadott ingatlan tulajdonjoggal mindaddig Hajdúvármegyét illeti, míg székhelye Debrecen lesz; ha pedig a vármegye székhelye Debrecenből bármely okból más helyre helyeztetnék át, az átadott ingatlan akkori állapotában Debrecen városra visszazsáll. Ezen átruházásról Debrecen város részéről Simonffy Imre polgármester és Hajdúvármegye részéről Weszprémy Gáspár alispán 1876. szeptember 25. napján okirattal állították ki, melynek alapján az átruházott ingatlanra Hajdúvármegye tulajdonjoga be is kebelezetett, de ugyanakkor feljegyeztetett az előbbi pontban említett visszazsállási korlátozás is.

Amidőn tehát az 1876. évi XXXIII. t.-c. életbelépésével a Hajdukerület, igazgatási szervezésével, mint Hajdúvármegye a törvény által megállapított új székhelyre, Debrecen városba átköltözött és a Debrecen által felajánlott Fehérlő nevezetű épületet fogadta és foglalta el székházul, ez által odahagyta a sok szép és kiemelkedő emlékekkel kedvessé tett régi otthonát, a Bősörményben fennálló kerületi székházat, amelyben több, mint kétszáz éves történelmének eseményei folytak le, amelyhez a hajduság, mint családi házához igaz szeretettel ragaszkodott.

Az emlékirat ezután a székházépítés ügyét ismerteti teljes részletességgel a mai napig, végül pedig fölemlíti a megyebizottsági tagok, a tisztikar és a székházépítő bizottsági tagok névsorát. Az okirattal az alispán és az építő bizottság tagjai aláírták és megbízták az alispánt, hogy az okirat elhelyezéséről gondoskodik.

Az építő bizottság kedden délután 3 órakor ismét ülést tart, amikor a beérkezett 11 ajánlat felett fog dönteni.

Mindenféle nyomtatványt olcsón és izlésesen készít a Debreceni Ujság nyomdája.

Ujdonságok. Jabloneczay Kálmán meghalt.

Elment ő is . . .

A debreceni gazdák köre épületén nagy, fekete gyászlobogót lenget a szeptemberi szél. Azt hirdeti, hogy kevesebb van egy bohém-mel, egy gazdával, kevesebb egy írival, mert kevesebb egy vigkedélyű jó pajtással, mert Jabloneczay Kálmán meghalt. Elment ő is . . . Elnémult örökre humort termő hangulata, megfagyott a szíve, a melylyel melegen és oly nagyon tudott szeretni . . .

— „Nem borotválkozom már többet . . .” — ez volt tegnap az utolsó szava, hátra hanyatlott, aztán meghalt.

Ugyan ki ne ismerte volna Jabloneczayt. Mindenki Kálmánnak, cimborának hívta. Bohém lelke sok, szép novellát termelt, amelyek nagy része budapesti és a helyi ujságokban látott napvilágot. Írásaiban kedves, közvetlen volt. Olykor melancholikus, olykor humoros. Mint gazdálkodó ember, többnyire pásztor-meséket írt.

Mint a város bérlője, sokáig bírta a pallagi bérletet, de hiába, nagy volt a por e gazdaságban és homokváratat eredményezett a bérlet. De ez nem mérgezte meg lelkét, nem állította meg a bohémélet uton, a vig cimboráskodás terén: igazi meleg, jószívű barát tudott lenni.

Jöllehet, lelki életét megsebezte a családgyilkoló nyila is, mégis dacolt és egymásután tanubizonyosságát adta örökké tartó, jó humorának . . .

A sors azonban beleharapott szívós, dacoló akaraterejébe és az egyébként hatalmas, deleg természetű embert betegség támadta meg. A baj legveszedelmesebben a veséjét pusztította s hasztalan keresett jobbulást most itt, most ott: a baj erősebb volt és tegnap aztán, egy váratlan pillanatban diadalt ült fölötté a halál.

Gyujtsuk meg egy pillanatra a megemlékezés fátylát az örökbohém ravatala mellett és valljuk be, hogy tudja az Isten, ha bohém író embert kell elparentálni, megremeg a toll az ember kezében.

Halála alkalmából a „Közvélemény” asztaltársaság vaskoszorút helyez fejfájára. Itt töltötte az elhunyt évtizedeken át legkellemesebben szórakozásra szánt óráit, félóráit. Halála egyébként széles körben keltett közvetlen részvétet.

Ha Jabloneczay Kálmán elment is, de emléke virágozni fog.

Haláláról gyászborult családja a következő jelentést adta ki:

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett jó gyermek, édesapa, nagypapa, testvér, sógor, nagybácsi és jó rokon: Jabloneczay Kálmán gazdálkodó életének 52-ik évében, hosszas szenvedés után folyó hó 18-án délelőtt 11 órakor jobblétre szenderült. Kedves halottunk porrézeit szeptember hó 20-ikán, szerdán délután 4 órakor fogjuk az Eötvös-utca 23. számú háztól, a római katolikus egyház szertartása szerint, a Szent Anna-utcai sírkertben örök nyugalomra helyezni. Az enyészeltő szent miseáldozat az elhalt lelkiüdvéért folyó hó 22-ikén, délelőtt 9 órakor fog az egek Urának bemutatni. Debrecen, 1911 szeptember hó 18-ikán. Az örök világosság fényeskedjék neki! Édes anyja: özv. Jabloneczay Kálmánné Rickl Mária. Gyermekai: Lenke férjével, Mayer Bélával, Sándor, Piroška, Irénke és Jenő. Testvérei: Jabloneczay Margit férj. Szikszay Gyulával és gyermekeik: Margit férj. Kühnel Mártonnal és Gyula; Jabloneczay Ilonka férj. dr. Pallay Bélával és gyermekeik: Ilonka, Béla, Kató; Jabloneczay Gizella. Unokája: Mayer Béluska. A temetést özv. Dankó Béláné és társa tem. intézete rendezi.

* **Házasság.** Króh Vilmos és Haász Fanny f. hó 17-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

* **A csapókerti birtokosság** szept. 17-én tartott ülésén a csapókerti szüretelés idejét f. évi október hó 5. és 6-ikára határozta el. Ezt követőleg tartotta választmányi ülését a csapókerti olvasó-kör. Az ülés legfontosabb tárgya volt az olvasó-kör új helyiségében szeptember 30-án reggelig tartó nagyszabású táncmultság tartása. A táncestélyen világposta, konfetti és serpentin-dobálás is lesz. A kiküldött rendezőség nagyban munkálkodik az estély kellemességétélen.

* **Az épülő Debrecen.** Az építkezési kedv általában föllendülőben van. Ma is két, nagyszabású építkezésre kértek engedélyt. Zámorovszky Ludmilla róm. kath. tanítónő Csapó-utca 49. sz. a. telkén akar építeni emeletes fiu-internátust és kéri a várost, hogy az építkezést segítse elő azzal, hogy valamelyik alapból 5 százalékos kamatra kölcsönt nyújtson. A cél méltánylást érdemel, különösen mikor a kérelmező annyira szerény, hogy kamatra kér segílyt. A másik nagyobb építkezés a Csige kertben lesz, ahol a debreceni fémárnyár részvénytársaság akar gyárépületeket építeni.

* **Gyászjelentés.** Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a felejtetlen élettárs, édes jó anya, anyós, nagyanya és jó rokon: Lévy Ferencné Telegdi K. Ilona áldásos életének 62-ik évében, váratlanul, csendesen elhunyt. Kedves halottunkat folyó hó 19-én, kedden délután 3 órakor fogjuk, a Széchenyi-utca 16. sz. háztól, a Kossuth-utcai sírkertben levő családi sírkertben nyugalomra helyezni. Debrecen, 1911. szept. 17. Férje: Lévy Ferenc. Gyermekei: Lévy Gyula, Lévy Irén férjével Gruber Józseffel, dr. Lévy Kálmán. Unokái: Gruber Irén, Gruber József. A temetést özv. Dankó Béláné és társa temetkezési intézete rendezi.

* **A vidéki malmok egyesülése.** Az István gőzmalom igazgatóságának, a részvényesek nagytöbbsége által is melegen helyeselt az a törekvése, hogy a Borsod—miskolci malommal egyesülve, erőteljesebben álljon szembe az egyesült fővárosi malmokkal, szóra bírta a legilletékesebb faktorok egyikét, a magyar malomipar Szakközlönyét. Hosszasan foglalkozik legutóbbi számában a debreceni István malom legutóbbi ülésével s a következő — s mert szakhelyről jött — igazán fontos kommentárt fűzi hozzá:

„Mi mindenképpen sajnálatosnak tartjuk a történeteket, mert ezek azt bizonyítják, hogy a részvényesek egy csoportja erőszakot akar elkövetni. Ezt mindenképpen el kell ítélnünk, mert elvben hűvei vagyunk a koncentrációnak, a mint ezt e helyütt gyakran kifejtettük. A vidéki malomipar helyzete ugyanis az utóbbi években annyira komplikálódott, hogy valóban e malmok boldogulása olyképpen van legjobban biztosítva, ha a nagyobb vállalatok érdekközösségeiben tömörülnek. A világon mindenütt látjuk a malomiparban ezt a koncentrációs folyamatot. De nemcsak a malomiparnak specialitása ez, hanem egy általános közgazdasági folyamat. Nem volna tehát ok arra, miért ne lépjen a vidéki malomipar is azon tömörülés alapjára, a melyen azután egyesült erővel annyival könnyebb a boldogulás.”

* **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést: Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatom, felejtetlen édes jó anyámnak: néhai özv. Máthé Istvánné Soós Sára asszony-nak, életének 69-ik évében, hosszas gyengélkedés után bekövetkezett csendesen elhunytát. A megboldogult kedves halott földi részeit 1911. szept. hó 20-án, d. u. 3 órakor fogjuk, a Darabos-utca 48. számú háztól, a Nagytemplomban tartandó rövid imádság után, a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra helyezni. Mély végtisztességtételre rokonainkat, jó ismerőseinket és a n. é. közönséget fájó szívvel meghívom. Debrecen, 1911. szept. 19. Aldás és béke poraira. Egyetlen leánya: Máthé Róza. A temetést Csurka Jánosné „Kegyelt” tem. intézete rendezi.

* **Az M. Gy. O. Sz. gyűlése.** A magyar gyáriparosok orsz. szövetségének debreceni fiókja szeptember hó 20-án, szerdán d. u. 3 órakor, a Kereskedelmi és iparkamara kistanácstermében (Piac-u. 69.) ülést tart. Napirend: 1. Elnöki jelentések. A szövetség programja. Titkári állás betöltése. Munkáslakások ügye (Városi téglatető telep rendezése). 2. Nagyvárad fiók átirata a földgáz hasznosítása tárgyában. 3. Javaslat az új ipartörvényhez (gyári tanoncok képzéséről). 4. Vasuti díjcsökkentés tanfolyam rendezése. 5. Vámtarifa és köveztvám ügyek. 6. Téglagyárosok szakosztályának szervezése. 7. Indítványok.

* **Igazgató-választás.** A debreceni fa-és érckoporsógyár szeptember 16-án tartott gyűlésén Balla Gergelyt, a debreceni jogászvilág egyik fiatal, szimpatikus tagját ügyvezető igazgatójává választotta.

* **Kiszebelt kereskedő.** Király Mihály szilagyballai lakos több vaggon almát szállított eladás végett Debrecenbe. Maga személyesen utazott e végből ide s utközben a vonaton megismerkedett egy egyénnel. Az illető, akinek nevét sem tudja, itt Debrecenben többször felkereste s érdeklődött, hogy milyen vásárt csinált? Legutóbb vasárnap látogatta meg, amikor is beszélgetés közben észrevétlenül ügyességgel kicsente zsebkezdőjét, amelyben 500 korona készpénze volt. Király csak jóval távozása után vette észre, hogy meglopták. Aárosult feljelentést tett az esetről a rendőrségen, amely nyomozza a tolvajt.

* **Munkáskertek Miskolcon.** A debreceni munkáskertek nagy sikere arra indította a Gyáriparosok Országos Szövetségét, hogy ezen fontos szociális intézményt programjába fölvegye s megvalósítását fiókjai útján szorgalmazza. Legközelebb Miskolcon indított a szövetségi fiók munkáskert-letéltési mozgalmat, mely szép sikerrel kecsegtet. A szövetség Miskolcon most közgyűlést tart, melyen Hegedüs Lóránt, a szövetség igazgatója az iparfejlesztésről értekezik. Erre a gyűlésre meghívta a szövetség a debreceni fiók elnökét, Szántó Győző gyárost, hogy mint a munkáskert-intézménynek Magyarországon megalapítója, előadást tartson. Mindenesetre örvendetes, hogy munkáskerteket a többi vidéki városok is igyekeznek debreceni mintára megvalósítani.

* **Kegyeltlen sírfelidulás.** Valamikor temető lehetett a Nagytemplom környéke. Erre vall azon körülmény is, hogy a környékbeli ásatásoknál igen sok emberi csontra akadtak ott. A csatornaépítő vállalkozó munkásai most is egész sirt bontottak föl a Nagytemplom környékén. Az emberi maradványok sorjában feküdtek és a munkások egyiknek a koponyáját, másoknak a derék-vázát vagy lábszárcsontjait vetették föl és a csontok naphosszat heverték a csatorna-árkok partjain, ami éppen nem nyújtott épületes látványt az iskolás gyermekeknek.

* **Hirtelen halál.** A Hatvan-utca végén levő Csontraktár mellett egy hullára találtak. Megállapították, hogy az illető Dózsa János, hely és foglalkozás nélküli egyén, akit szív-szélhűdés ölt meg. Holttestét beszállították a kórházba.

* **A homokkerti birtokosság őszi közgyűlése.** Vasárnap délután 3 órakor őszi, nygynevezett szüreti közgyűlést tartott a Homokkerti külváros birtokossága. A gyűlésen Deák Ferenc elnökelt, a jegyzőkönyvet Kövér Gyula vezette. Deák Ferenc elnöki megnyitója után a múlt közgyűlésnek jegyzőkönyvét hitelesítették. A jegyzőkönyv hitelesítésekor Deák Ferenc elnök szót emelt az iránt, hogy a jul. 2-án tartott jubileumi diszgyűlésen határozatilag kimondatott, hogy az ott elhangzott beszédek kinyomatják és a könyvből befolyó jövedelmet a homokkerti templomalapra adják. Azonban a nevezett gyűlésen a nyomtatási költségre a fedezet nem lett megjelölve. A fenntartó bizottság folyamodott a városhoz, hogy a városi nyomdában díjtalanul állíttassék ki a nyomtatvány. De a tanács

elutasította a kérelmet. A kinyomatását az emlékkönyvnek lehetővé tette dr. Nyiri Ernő városi biz. tag, ki a maga részéről 25 koronát ajánlott fel erre a célra. Ennél fogva kéri tehát a közgyűlést, hogy a nyomtatási költségekhez hiányzó összeget a birtokossági pénztárból szavazza meg. Tóth István birtokos felszólalása után — ki a maga részéről szintén felajánlott 1 koronát — egyhangulag kimondotta a közgyűlés, hogy köszönettel elfogadva a dr. Nyiri Ernő ajándékát, a hiányzó összeget a birtokossági pénztárból fedezik. Ez évi szünet idejét október 1-től 10-ig határozta a közgyűlés. Jegyző bejelentette, hogy a jubileumi mulatság 403 korona 95 fillért jövedelmezett, mely összeget a templomalaphoz csatolták. Több apró ügy elintézése után a gyűlés véget ért.

* **Két nap halottai.** Vasárnap és hétfőn a következő haláleseteket jelentették be az állami anyakönyvi hivatalban: Szilágyi Imre ref. 4 hónapos, Tóth Eszter ref. 36 éves, Lévy Ferenc ref. 62 éves, özv. Máthé Istvánné ref. 69 éves, Bencze Sára ref. 2 hónapos, Kozma Erzsébet ref. 15 hónapos, Szabó László r. kath. 75 éves.

* **Kossuth-lakoma.** A debreceni függetlenségi és 48-as párt vasárnap este 7 órakor a régi Törő-féle vendéglőben ünnepelte meg Kossuth Lajos születésnapját a régi, hagyományos kegyelettel. A lakomán részt vettek dr. Bakonyi Samu és dr. Tüdős János országgyűlési képviselők is a debreceni függetlenségi és 48-as párt vezető tagjaival. Felköszöntőket mondtak dr. Bakonyi Samu, dr. Tüdős János képviselők, akik kitértek a politikai helyzetre is, Herczeg János. A Kossuth-dalkör pedig hazafias dalokat énekelt. A társaság a késő éjjeli órákig maradt együtt lelkes hangulatban.

* **Felfedezett alagut.** A középkori Debrecen egyik titkát, a régi Várad-utca alatt elvezető alagutat ismét fölfedték a kereskedelmi és iparkamara új székházának építésénél. Az alagut, a szájhagyomány szerint, a barátok klastromától a templomig vezetett és nyilvánvalóan azt a célt szolgálta, hogy ellenséges betörés esetén megmenthesék a templom és klastrom kincseit. Az alagut létezését bizonyítják az építkezésnél feltárt hatalmas boltozatok, melyek nagyrészt az idők viszontagságai folytán beomlottak, némely része azonban maig is dacolt az idők vasfogával.

* **Kutyamarás.** Szepesi Péter Varga-utca 9. sz. a. lakos kutyája az este fél 9 órakor megharapta a házban lakó Petyke Ernő 11 éves gimnazistát a jobb tenyerén. A gyermeket dr. Varga Emil tiszti főorvos megvizsgálta és intézkedett, hogy a kutyát megfigyeljék: nem-e veszett?

* **Véresre verték.** Vasárnap este az Olajútóbe vívó uton megtámadták Nagy János debreceni lakost és véresre verték. A tettesek közül Kelemen Sándort sikerült elfogni a rendőrségnek, a többieket nyomozza. A Nagy János sérülései súlyosabb természetűek. A kórházban ápolják.

* **A debreceni állami gyermekmenhelyen** egy teljesen árva, róm. kath. vallású 5 éves leány és egy három éves fiú örökbe kapható. Jelentkezni lehet naponta reggel 8—9 között, a gyermekmenhely gondnokánál.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon kedves rokonoknak, jóbarátoknak és ismerősöknek, kik a felejthetetlen jó anya, testvér, nagymama, illetve áldott emlékü rokonunk, néhai özv. Karolyi Sándorné született Bozóky Julianna f. hó 17-én történt temetésén megjelenésük és igaz részvételük kifejezésével fájalmunkat enyhíteni igyekeztek — jószágukért ezután mond halás köszönetet a gyászoló család.

* **Bajnoki football mérkőzés.** A Debreceni Torna Egylet a Debreceni Munkás Testedző Egyesületet a vasárnapi bajnoki mérkőzésen 24:0 arányban győzte le.

* **Legolcsóbb levelezőlapok!** Debreceni látkepes levelezőlapok 10 drb 30 fillér Antalffy Józsefnél.

* **Meglepően szép nyakkendők** 1 koronától feljebb Frank Testvéreknél.

* **Katz Róza** angol és francia női ruha divat terme, Piac-u. 56. Uri lányokat szabni és varrni tanítok.

* **Szönyegek, függönyök, stórok** a legujabbak Szabó Lajos fia cégénél.

* **Simfonikus női zenekar a Magyar Király kávéházban.** Bercsényi Ferike budapesti hegedűművészno vezetése alatt álló simfonikus női zenekar még egy pár nap hangversenyez a Magyar Király kávéházban.

* **Világhírű Habig kalapok egyedüli raktára** Aszmann Ferencnél, Piac-utca 27.

* **Könyvek, folyóiratok** bekötése, üzleti-könyvek és disz munkák legszolidabb kivitelben Antalffy Ferenc könyvkötészetében készíttetnek. Ugyanott tanuló felvétetik.

* **Bozóky.** Két év kelet Ázsiában, kapható Harmathynál, Fűvészkert 14.

* **Kölcsonók ház és földvételekhez,** építkezésekhez a legelőnyösebb visszafizetések mellett. Kereskedők és Iparosok Hitelszövetkezete, Csapó-u. 1.

* **Iskolai növénygyűjtők** nagy választékban kaphatók Antalffy Józsefnél.

* **Legjobb villamos berendezéseket** készít Földvári L. Telefon 168. Tanulók felvétetnek.

* **Férfi ingek, gallérok, nyakkendők és sebkendők** Szabó Lajos fiaínál.

* **Ünnepi imakönyvek,** Machsorok és újévi képeslapok az izr. ünnepekre nagy választékban kaphatók Aczél antiquáriumban.

* **Sepia** nagyítások élethű kivitelben Némethi műtermében készülnek.

* **Ha jó cipőt akar,** forduljon bizalommal a Hazai cipő-raktárhoz, ahol a saját készítésű cipő a legjobban és legolcsóbban szerezhető be. Csapó-u. 12. Ezelőtt a főposta mellett.

* **Partiárak az összes divatcikkek-ből állan dóannagy választékban Györfi testvéreknél, Piac-u. 30.**

* **Körzők,** rajztáblák mese olcsón! Tankönyvek fél áron Harmathynál, Fűvészkert.

* **Védekezzünk a kolera ellen, igyunk 125. méter mélységből eredő baktérium mentes Kristály Anna vizet!** Kis üveg 4., literes 8 fillér házhoz szállítva, Telep Erzsébet-ut 27. Telefon szám 820.

* **Hallatlan!** 32 fillér egy doboz hüvely Kolibri. Ja persze! Kolibri hüvely! Kapható mindenütt, főraktár Harmathynál, Fűvészkert-u. 14.

* **„Fregoli“ felöltők,** mindkét oldalon viselhető és mindennemű ujdonságok megérkeztek Halmágyinál.

* **Elegáns nyakkendők** 1 K-tól 4 K-ig Lengyel Samunál. Telefon 855.

* **263 legujabb kuplé szöveg** egy kötetben, 2 koronás alkalmi áron kapható Aczél antiquáriumban.

Éhségforradalom Bécsben.

Éjszakai barrikád-harc. Sortüz a tüntetőkre.

Bécs utcáin vasárnap a legujabb-fajta forradalom: az éhségforradalom dühögött végig, mintegy folytatásul annak a végsőkig elkeseredett harc-nak, amelyet csak a napokban vívtak meg Franciaország számos városában. A pörére uzsorázott, agyonzaklatott, kétségbeesett emberek rombolással, gyújtogatással válaszoltak a kormány indolenciájára, amelyvel tétlenül nézi, hogy az élelmiszerek ára egyre növekszik és semmit sem tett a türheterlen állapotok megjavítására.

Elszánt barrikádharc két halottal, közel száz sebestülttel: Igy állott be ma Bécs abba a még maroknyi csapatba, amely hovatovább a törzsét alkotja majd annak a világhadseregnek, amely a leghalálosabb ellenség: a drágaság megfékezésére indul.

Az izgalmas bécsi eseményekről a következő tudósítás számol be:

Megostromolt városháza.

Bécs, szeptember 18.

Vasárnap délelőtt a Rathaus körül és annak népcarnokában a szociáldemokrata párt rendezett tüntetést az élelmiszerdrágaság és a husbehozatali tilalom ellen, amelyen körülbelül negyvenezer vett részt. A gyűlések nyugodtan folytak le.

Befejezésük után azonban súlyos rendezavarások történtek. A városháza előtt egybegyűltek zajos kiáltásokban törtek ki, beverték a városházának Lichtenfeldgasse felőli földszinti ablakait, ugyszintén a Friedrich Schmidt-ter felőli homlokzat ablakát is.

Az ablakokat kövekkel és a városháza körüli park füves részeinek kerítéséből kihuzgált vasdarabokkal zúzták be. Gyalogos és lovasrendőrség kivont karddal tüzte ki a tüntetőket az utcából, ezek azonban minduntalan összeverődtek, úgy, hogy katonaságot kellett segítségül hívni.

Csak déli egy óra tájban sikerült több századnyi lovasságnak és egy gyalogos zászlóaljnak, hogy a tüntetők főtömegét a körülfekvő kerületek felé szétterelje. Az elvonuló tüntető csoportok a többi kerületekben is zavarogtak, főleg Ottakingben.

Ottaking kerületben a tüntetések súlyos zavargások jellegét öltötték magukra. A tömeg megrohanta és feldulta a Hoffer-teren levő iskolaépületet. Egyébként itt is számos ablakot bezúztak és mint korábban a köruton, itt is megrohanták a villamos vasút kocsijait és fel akarták gyújtani azokat, úgy, hogy a tüzoltóság volt kénytelen kivonulni. Erős lovas és gyalogos katonai csapatoknak sikerült csak az utcákat megtisztítani és a tüntetőket szétszórni, miközben ismételtelen kénytelenek voltak fegyverüket használni.

Háboru éjjel.

Bécs, szeptember 18.

Ötvenezer fölizgatott ember vonul a Hoffer-terre és a Habsburg-terre, fölfegyverkezve tömörülnek. Sötétség van már, a kialudt gázlámpákat rombolják, a tömeg egy része pedig behatolt a Habsburg-teren levő polgári és népiskolákba, betörték az ajtókat és ablakokat, berontottak a tantermekbe és fel akarták gyújtani az épületet.

Hét órakor este megérkezett két csapat rendőr, a 24-ik gyalogezred egy százada és a bosnyák katonaság egy százada. A tömeg megtámadta a katonaságot. Revolverlövések hangzottak el, amikor a bosnyák csapat vezénylő tisztje parancsot adott:

— Feuer!

Női és leány

kalap üzletemet

Piac-utca 56 szám alá

helyeztem át.

A legdivatosabb modellek az őszi idényre már megérkeztek. Nagy választék.

Jungrelsz Mari Utóda.

Eldördült a sortüz. **Háromszor egymásután sortüzet adott a bosnyák század.** Vaktában belelöttek a tömegbe, amely a katonaságot körülvette. Rettenetps jelenetek következtek. A sötét utcában valóságos harc tört ki a tüntetők és a katonaság között. **Most a 24-ik gyalogezred is sortüzet adott,** mert a nép botokkal, kövekkel, a házakból kihozott butordarabokkal támadt a katonaságra. Az emelet k ablakaitából röpöködtek a székek, palackok. **Teljes két órán keresztül tartott a harc,** a tömeg a sortüzetek után sem oszlott szét, tovább folytatta a csatát. Este tíz órára itt valahogya helyreállt a rend, husz halottat, nyolcvan súlyosan sebesültet vittek kórházba. Tömerdek katona és rendőr megsebesült, a katonaság újabb jeleete szerint harminckettő a halottak száma, de ezt még nem erősítették meg.

Estefelé a zavargások Ottakring kerületben komolyabb jelleget öltöttek. A tüntetők a főbb utcákon szétzúzták a gázlámpákat, úgy, hogy az utcák világítás nélkül maradtak és **barrikádokat emeltek, hogy a katonaságot gátolják a további előnyomulásban.** A mikor a tüntetők sorából, részben pedig sötét lakásokból különböző tárgyakkal dobálták meg a katonákat és a rendőrséget, a katonaság lött. Este tíz óra tájban elterjedt hírek szerint a sortüzetek egy halottja és négy négy sebesültje van. Nyolcvan többekévesebb megsebesültek. A mai nap folyamán a Belvárosban 70, Ottakringben pedig száz letartóztatás történt. Az esti zavargások csak Ottakring kerületre szorítkoztak. Megfelelő intézkedések történtek, nehogy bárminő újabb zavargási kísérlet megismétlődhesse.

Az eddigi hivatalos megállapítások szerint az ottakringi zavargásoknak egy halottjuk van, akit egy katonai szurony ölt meg. Sortüz következtében több tüntető súlyosan megsebesült. A többé vagy kevésbé megsebesültek száma 58, beleértve a sebesült rendőröket és katonákat is. A késő éjszakai órákban tudatták a lakossággal, hogy minden intézkedés megtörtént a további zavargások megakadályozására, amelyek megismétlődése esetén ki kellene hirdetni az ostrom állapotot.

Törvénykezés.

§ Elítélt betörő. Biri Lajos helybeli csavazgó ez év augusztus havában betört Péntek Kálmán lakására és onnan hetvenhárom korona készpénzt, melynek egy részét meg is találták, ellopott. A törvényszék a tegnapi tárgyaláson Biri Lajost négy havi fogházra ítélte.

Táviratok.

Héderváry kihallgatása.

Budapest, szeptember 18. Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök ma délelőtt fogadta a kabinetirodaffnök látogatását, aki tudatta vele, hogy az uralkodó 11 órakor fogadja. A miniszterelnök kihallgatása háromnegyed óráig tartott és az uralkodó összes előterjesztéseit elfogadta.

Stolipin meghalt.

Kiew, szeptember 18. Stolipin miniszterelnök, akit a színházi ünnepélyen Bagnov nevű ügyvédjelölt két revolverlövéllyel leterített, ma este 10 órakor meghalt. A miniszterelnök életéről már délután lemondtak az orvosok, mert a test hőmérséke hirtelen esőkkent, a szív működés pedig meggyöngült. Este 9 órakor beállott az agónia, 10 órakor pedig a halál.

Harc az élelmiszeruzsora ellen.

Budapest, szeptember 18. A szociáldemokraták vasárnapra népgyűlést jelentettek be az élelmiszerdrágaság ellen. A rendőrség azt hiszi, hogy Budapesten nagyarányú tüntetések lesznek.

Nem volt koleragyanus eset.

Budapest, szeptember 18. Két nap óta nem fordult elő újabb koleragyanus eset. A hatóság reméli, hogy a hűvösebb időjárás beálltával a járványt sikerülni fog elfojtani.

Értesítés.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy

butor üzletemet

az utcai helyiségből ugyanazon házban hol eddig is volt Piac-utca 44. sz. Dr. Ufalussy ház udvari helyiségeibe helyeztem be, hol is óriási választékot tartok mindenféle stílusú asztalos és kárpitos butorokból. Teljes mennvasszonyi kelengyék azonnal készes. Tisztességes és pontos kiszolgálás. 1753

Varga József butorkereskedő, asztalos, kárpitos és díszítő műhely Debrecen, Piac 44. az udvarban. Telefon 377.

Uj üzlet Dégenfeld-tér 1.

Uj üzlet Dégenfeld-tér 1.

Senki se mulassza el megnézni az újonnan megnyit

Parti áruházat

Mese szép gyermek ruhák, selyem, szövet, bársony és csipke blousok, cipők, kendők, csipkék, szövetek kartonok majdnem féltárban.

Alkalmi vételből kifolyólag minden héten friss áruk érkeznek.

Uj üzlet Dégenfeld-tér 1.

Uj üzlet Dégenfeld-tér 1.

Telefon 708. **Nagy András** Telefon 708.

keztyü és kötszergyár Kistemplombazár.

NŐI DIVAT

F. P. jegyű francia FÜZÖK Reform, Princes vagy Directoir modelben

Szintartó harisnyák Legyezők, Zsebkendők

Női Kézitások 2 K 80 f.-től - 80 K-ig.

Fésűk hajtűk, fogkefék, nyakékek, gyöngyök, dísztűk Illatserek, Bőrárúk Toilette felszerelések stb.

Gumm-árúk szállítója

Belegességelző penztárcák

Közkörtáza legnagyobb raktára

ápolási cikkek

Beleg-

URI DIVAT

Ingek, gallérok, kézelők selyem nyakkendők 1 kor

Zsebkendők nagyválasztékban.

Harisnyák minden árban. 6 pár férfi harisnya 2 kor.

Bőrtárcák nagyválasztékban.

Kézelő gombok nyakkendő tük stb. stb. 1779

Olcsó szabott árak!

Gazdasági és Kereskedelmi Bank

Szövetkezet

DEBRECEN, Kossuth-u. 11. (a Kölcsönössegélyző Egylet volt helyisége) Zádor-féle ház.

Kölcsönöket nyújt 5-15 évre betáblázás vagy kezesség mellett. A felek kényelmére elfogadja a kamatfizetést a törlesztéssel együtt hetenként is.

Behajtásra elfogadja a kereskedők és iparosok kintlevőségeit, esetleg azokra is kölcsönt nyújt.

Takarékbetétek után a legmagasab kamatot ad.

Minden korona heti betét után 200 korona kölcsönt folyósít.

Biztosításokat felvesz: Elérés és elhalálozás, katonai szrlgálat, leánykihazasítási és tűzkár esetére

A biztosítások kölcsönnel is kombinálhatók.

A biztosítások már 400 koronától kezdve is eszközölhetők.

Gazdasági és Kereskedelmi Bank Szövetkezet.

Az „Első Biztosító Intézet” katonai szrlgálat es téré” vezérképviseletébe.

Az „Első Biztosító Intézet” katonai szrlgálat es téré” vezérképviseletébe.

Reichmann divataruháza!

Az iskolai sasionra naponta érkeznek **gyermek ruha** különlegességek, minden nagyságban, eredeti angol facon, bársony szövet és jó mosó barchet. Plüsché, posztó és szövött leány köpenyek! Valódi angol és francia csőtium újdonságok kész angol aljak, utolsó divat facon. Mindenféle bór, díszmü, rövid, bélés-árúk, szabó kellékek nagyválasztékban. Zsinór öv minden színben 2 kor. Saját készítésü cloth paplanok 7-50-től. Eredeti francia reform füzök. Női antuka és fekete ernyök. Intézeti leányka és fiu fehérneműek minden nagyságban. Gyermek ruhák méret szerint 48 óra alatt készítettnek. 1670

Piac-utca 35 sz.

Royal szállodával szemben. Wiener-palota.

152-1911. kgy.

Hirdetmény.

Hajduböszörmény város tulajdonát tévő „f r ö” italmérő helyiség az 1911. évi szeptember hó 26-ik napján d. e. 9 és fél órakor a számvevői hivatalos szobában megtartandó nyilvános árvelesen az 1912 évi január 1-től 1914 évi dec. 31-ig terjedő 3 évre haszonbérbe adatik.

A feltételek addig is megtekinthetők vagy a főjegyzői vagy a számvevői hivatalban.

Kelt Hajduböszörmény 1911 szept. 16-án.

Dr. Magi Kálmán, városi főjegyző.

1863

Minden szűz egyszerű be-
írattatás petít betűből 5
fillér. Vastagabb be-
írattatás 10 fillér. ::

APRÓ HIRDETÉSEK

Levélbeni tudakozásokra ingyen adunk levilágosítást, csak a válasza szükséges bérletet kell mellékelni
Tudakozásoknak a hirdetés számát a kiadóhivataltól mindig közölni kell.

Apró hirdetések díja előre
fizetendő. Vidékről apró
hirdetések díja levélje-
gyekben is beküldhető.

Ajánlat.

Mosni
vasalni ajánlkozom uri
házakhoz, Szijjártó Zsu-
zika Vendég-u. 54. 1298

Modern
4 szobás utcai emeleti la-
kás november 1-re kiadó.
Értekezhetni Kétmalom 6
1297

Piac-u.
83 sz. a. kiadó üzletnek,
irodnak vagy bodegának
alkalmas 4 nagy szoba.
414

Kárpitos
munkát jutányosan, mat-
rácok felújítását házak-
nál eszközölöm. Oláh And-
rás Csapó-u. 28. 1299

Kosárfonoda
gyermekkoesi raktár Kos-
uth-u. 25. Javitásokat
készítünk 561

Kiadó
azonnal vagy nov. 1-től
az Első Takaréknál új bér-
házában egy másodeme-
leti 3 szobás modern la-
kás. 364

Banknak,
takarékpénztárnak, bizto-
sítótársaságnak, készruha
raktárnak igen alkalmas,
10 összefüggő helyiség
Kossuth-u. elején 1911.
november 1-től több évre
kiadó. Értekezhetni Kar-
dos László üzletében. 314

Ridikül
felelősség mellett valódi
bőr fűt. 140-től kezdve,
Nagy Andrásnál, Kistemp-
lom mellett. 144

56
fillérbe kerül egy pár
férfi vagy női harisnya
fejelés pamuttal együtt,
Benyáts E. harisnygyára
Debrecen. 114

Princess
és Directoir szabásu mie-
derék már 3 fűtől kezdve
Kalap virágok óriási vá-
lasztékban 140 cm széles
ostium keimék Benyáts
Emilnél Főter Debrecen.
104

Butorok
legolcsóbban kaphatók,
havi részletfizetésre is.
Weisz Gyula asztalos és
kárpitosnál, Széchenyi-u.
19. Minden kárpitos mun-
kát felvállal. 84

Pörkölt
kávé különlegességek vil-
lány ízű kávépörkölt
a kirakatban, Félégyházy
Jánosnál Piac- és Miklós-
utca sarok. 74

Lakások
teljesen modern berende-
zéssel 3-4-5 szobásak,
november 1-től kiadóak,
— üzlethelyiségek október
1-től kiadóak, Hatvan-utca
70. 34

Legfinomabb
csemege szálló nagyban
és kicsibe Grünfeldnél.
Miklós-utca 14. Ugyanott
szállós kosár kapható 1260

Háztartás
minden ágában jártas ma-
gános urind házvezetőnő-
nek ajánlkozom, nagyobb
gazdaságra is elmegy,
Kétmalom-u. 9. 1163

Borshordók
kaphatók minden nagy-
ságban, Bergernél, Rá-
kócy-u. 8. 1155

Lakás
— modern — kerestetik
azonnal, esetleg novem-
berre 4 szoba és fürdő-
szobával, lehetőleg föld-
szint, nem nagyon messze
a központtól. Ajánlatok
„1000” alatt vasuti pos-
tára. 892

Jungreis
Mari női divat terme Piac
u. 56 szám. 854

Minden
felsőruha varrásba gya-
korolt ajánlkozom házak-
hoz Jókai-u. 13. 1295

Eladó ház helyek

a Bozzay-telep mel-
letti telparcelázva, ke-
vés befektetéssel ju-
tányos — 6 korona
négyzetű — árban
megvehető, 96

Értekezhetni:
**Bozzay-utca
11 szám.**

Uri
lakás nov. 1-re Piac-u. 85
ujházban kiadó. Ugyan-
ott egy világos betonozott
pince azonnal kiadó. Ér-
tekezni Wiener Adolf Kos-
uth 27 ház mesternél. 1318

Pénzkölcsönök
háztulajdonosoknak és
földbirtokosoknak ingat-
lanaira az érték 90—95%-
áig I, II, III. és III. helyre
4% kamattal mellett. Épit-
kezésre 4 1/2%-ra teljes
összegig folyósítást az
Általános Ügyvivőség
bankirodája, Hatvan-utca.
5. 1817

Özv.
Citrom Mórné Simonffy-
u. 5. tejpiac. Mindennemű
hajmunka jutányosan
megrendelhető. Kész haj-
munka különlegességek-
ben nagy raktár. Tanít
ványok felvételt, fod-
rásznát házakhoz közve-
títik, hullott és vágott
haj megvétel. 1304

Kölesön
fürdő-kádák kaphatók —
Piac 32. Kiss Ignác új he-
lyiségben. 1306

Veszek új bort

mutul átvéve bármily
nagy mennyiséget

Borbizományüzlet
Miklós-utca 18.

Ugyanott használt hor-
dók kaphatók. 100

Kereslet.

Fiatal
segéd az uri divat és ka-
lap szakmából állást keres
cim a kiadóban. 39

Egy
általánosan ismert egyén
az izr. hitközség irodájá-
ból olvitte az esernyőmett
kérném azt azonnal oda
visszaszolgáltatni. 1300

Lakatos
tanoncok felvételnek Blas-
kovits ipartelepén 14

A helybeli
ref. kollégium tápintézeté-
ben szakácsnő, több nő
és férfiscseléd találhat al-
kalmazást. Alkalmazási
feltételek megtudhatók a kol-
légium hátsó udvarán levő
új tápintézeti épületében.
1269

Derék
varónők azonnal felvétel-
nek jó fizetéssel Rott L.
divat terem, Piac 7. 1225

Tanuló
fűszerkereskedésben tel-
jes ellátással felvétetik.
Kiss Andor Erzsébet-u. 22
1200

Kenyérsütődéhez
vezető szakembert kere-
sünk, ki megfelelő ösz-
szegű részvényt is tud
jegyezni. Csakis komoly
ajánlások forduljanak a
Debreceni Közvetítőbank
Részvénytársasághoz Piac
utca 32. 1174

Szobafestő
segédek felvételnek Da-
rabos-utca 16. 1170

Festő
tanoncnak új felvétetik,
Darabos-u. 16. 1171

Egy
teljesen jártas és szak-
ember fűszerker. segéd
azonnal felvétetik Vas
Sándornál. 1294

Tisztességes
ügyes bejáróné felvétetik
Piac-utca 58 II. emelet
37 ajtó. 1296

Egy
ügyes mosóné felvétetik
Krisztály mosoda, Kanpia-
utca 5 szám. 1312

Elárúsitónő
felvétetik, aki ily minő-
ségben alkalmazva volt
előnyben részesül. Keresz-
tosi Antal és Társa óra-
készítő és ékszerészek.
Piac-u. 66. Fizetéses ta-
nuló is felvétetik. 1311

Ingyen lakást kap
megbízható családos em-
ber, akinek munkástelepi
házakra kellene jelügyelni
Cim a kiadóhivatalban
megtudható. 1308

Elsőrendű
fehérmű varrodába szép
munkájú varró és tanuló
leányok felvételnek. Min-
denféle fehérmű varrás
olfogadtatik, Szapocsa-u.
4. 1310

Tejet
40—50 liter napenkénti
szállításra keresek, Va-
dászai Varza-u. 35. 1308

Rákócy-utca 29.
alatt a ki vasárnap ki-
vette a lakást saját érde-
kében sziveskedjék je-
lentkezni. 1307

Polgárfiut
kifutónak jófizetéses fel-
vétetik Szabó Miklós férfi
ruha üzletében, Piac-u. 61
1305

Szabó
segéd nagy munkához
felvétetik Vámosinál, Me-
szena-u. 21. 1303

Fodrász
segéd jó munkás azonnal
felvétetik Mester-utca 41.
özv. Oláh Sándorné. 1315

Bejárónő
kerestetik **Teleky-utca**
63. 1314

Ó adekkal
jó megjelenésű fiatal em-
ber irodaszolgái v. más
állást keres. Cim a ki-
adóban. 1313

Gyakorolt
varró és kézimunkás le-
ányok felvételnek Gold-
stein Karolin, Miklós 5.
1316

Allami
fémipari szakiskola köze-
lében egy vagy két szo-
bás garcon lakást kere-
sek, lehetőleg fürdőszo-
bával. Ajánlatokat „Mér-
nök” címre a kiadóhiva-
talba kérek. 1319

Két
jó írásu fiatal ember tro-
dán kívüli írás munkát
elvéllal. Cim a kiadóba.
1302

Egy
külön bejárati butorozott
szoba kikkó, Jókai-utca
22 sz. 1324

Zongorát
rövid használat megvé-
telre keres Honig Vár-
éca 7. 1322

Dr. Polgár ügyvéd
irodájába teljes gya-
korlattal bíró ügyvéd-
jelölt alkalmazást nyer.
Piac 42. 1327

Kereskedelmit
végzett jó írásu leány
azonnal felvétetik Fodor
Testvéréknél Kistemplom
bayár. 1326

Idősebb
nő felirónőnek felvétetik
Piab-utca 45. 1325

Teljes
ellátással tanuló felvétetik
Darvay és Bagi fűszerke-
reskedésében Csapó-utca
1323

Vizsgázott gépész kerestetik

pályázónak értenie kell
a villamos liftek keze-
lését, vízvezeték és
központi fűtés szere-
lés munkálatait.
Ajánlatok szemé-
lyesen vagy posta ut-
ján nyújthatók be az
**Alföldi Takarékpénz-
tár Debrecenben.**
titkáranál. 1869

Eladás.

Eladó
boros hordók Dávid Sán-
dor Kut-u. 34. 174

Nagyobb
mennyiségű vályog van
eladó, értekezhetni a vá-
gőhid háta meggett Diószegi
utfele. Polgári tanya. 1223

Jómeneteli
szikvizgyár modernül, vil-
lanyerőre berendezve el-
adó. Méliusz-tér 7. 1329

Hunyadi-
utca 16 szám, a keresz-
t-épületben egy teljesen új
hálószoba berendezés ju-
tányos áron eladó. 1179

Szálló
eladó a Kéntőskertben
I-ső járás, 900 négyzetű
bőterméssel. Értekezni le-
het Csillag-utca 96 szám.
1107

Új bérház
melybe kintinó meneteli
fűszerüzlet van, közvet-
len a fűtca mellett, el-
költözés miatt előnyös fel-
tétel mellett eladó. Ér-
deklődők forduljanak a
Debreceni Közvetítőbank
Részvénytársasághoz, Piac
utca 32. 1176

Birtos megélhetés
Debrecen legrégebb és leg-
jobb meneteli, modern gé-
pekkel felszerelt gőzmo-
scsdája, mely havon-
ként tisztán 500 koronát
jövedelmez, elköltözés
miatt előnyös feltételek
mellet eladó. Bővebb fel-
világosítást nyújt a Deb-
receni Közvetítő bank
Részvénytársaság Piac-ut-
ca 32 szám alatt. 1175

Borshordók
taposókádák, új és hasz-
nált eladóPéterfia-u. 76.
1082

Jómeneteli
téglygyár azonnal eladó.
Borbély Lajos, Kaba. 962

Monostorpályi
községi fő-
bíróknak sa-
játtermésű 3
éves és 1
éves

Borai
vannak

eladók.

Kapható a hely-
szinen hektoliteren-
ként. 97

10 hold
szőlő mustja eladó Szt.
Anna 29. 1321

Van szerencsém a nagyérdemű
hölgyközönség b. tudomására
hozni, hogy

Hatvan-utca 16 szám
(Dr. Hütter-ház)

modern igényeknek megfelelő
elsőrendű **divattermet** nyitottam.

Becses pártfogást kérve

Weisz József
angol női szabó.

93

Hirdetés.

Közhirre tessük, hogy a Macs ál-
lomásunkon előfordult tőzeset alkalmá-
val kissé füstszagúvá lett, de takarmá-
nyozásra alkalmas mintegy

**70-75 mm. búzát és 70-75
mm. árpát**

nyilános árverésen eladjuk.

Az árverést az áruk mintájának elő-
mutatása mellett az üzletvezetőség
(Piac-utca Tisza-palota) II. emelet 24
számu hivatalos helyiségében folyó hó
19-én délelőtt 10 órakor tartjuk meg.

Az árut a vevő által szolgáltatandó
zsákokban Debrecen állomásra dijen-
tesen fogjuk beszállítani. 1862

Az üzletvezetőség.

Egy
jókárba levő kerékpár el-
adó Szent-ut. 41. 1320

Eladó
egy matya hálószoba és
előldő butor, egy szalon
tükör virágtartóval. Da-
rabos-u. 9. 1301

Eladó ingatlanok.

I. Halápon 7 hold
szántó (esetleg ha-
szobérbe kiadó ho-
szab időre),

II. István-uton (tó
cőskert en) 2 hold
házhelyeknek par-
cellázásra alkalmas
Dr. Kpmilóssy Imre
ügyvéd Bethlen-u. 10.
Telefon 259. 99

A

Hajdunánási határban
Dorogi csárda mellett
puszta dűlőben 96
kathasztrális első-
osztályu

Föld szép taaya épületekkel eladó.

Tulajdonos neve a ki-
adóhivatalban. 101